

7.12.2005

LAUSUNTO ERILLISEN SEUTUHALLINNON YHDISTELEMISESTÄ KAUPUNGIN KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN

1 Lausuntopyyntö

Seutuyhteistyökokeilulain perusteella kaupungit A ja B sekä kunnat C, D ja F ovat 22.11.2002 allekirjoittaneet A:n kaupunkiseudun kuntien yhteistyötä koskevan sopimuksen. Sopimus sisältää toimintasäännön yhteistyön harjoittamismuodoista.

Kunnat osallistuvat seutuhallinnon kustannuksiin asukasmääriensä suhteessa yhteistyötä koskevan sopimuksen mukaisesti. Lisäksi edellä mainitut kunnat ovat 8.12.2004 allekirjoittamallaan sopimuksella sopineet kuntien liikenne- ja yhteisten alueiden rakentamis- ja ylläpitopalvelunsa tuotannon järjestämisestä siirtämällä ne seutuhallinnossa toimivan liikelaitoksen, kaupunki A:n seudun kuntatekniikka, hoidettavaksi.

Kuntien omistusosuudet ja vastuut liikelaitoksesta jakaantuvat toiminnan aloitusvuonna tehtyjen tuotantosopimusten tilausvolyyymien suhteessa. Tilausvolyyymi on kunnan tilaamien palveluiden kokonaiskustannus. Omistusosuudet tarkistetaan ensimmäisen toimintavuoden 2005 tilinpäätöksen mukaisen kuntakohtaisen tilausvolyymin perusteella ja jatkossa siinä tapauksessa, jos tilausvolyyymissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Liikelaitoksen kirjanpito on eriytetty seutuhallinnon kirjanpidossa ja liikelaitos laatii erillistilinpäätöksen, joka sisältää tuloslaskelman ja taseen ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakerromuksen. Liikelaitos järjestää toimintansa ja taloudellisen seurannan siten, että seuranta tehdään kunnittain ja kohdekohtaisesti sisäisenä laskutuksena.

Edellä esitetyn perusteella hakija pyytää ennakkotietoa:

1. Tuleeko kaupunkiseutu A:n seutuhallinnon ja kaupunki A:n seudun kuntatekniikan yhdistelty tilinpäätös yhdistellä kaupunki A:n konsernitilinpäätökseen?
2. Jos tilinpäätös yhdistellään, millä osuudella em. tilinpäätös yhdistellään kaupunki A:n konsernitilinpäätökseen?

2 Perustelut

Kuntalaki (365/1995)

Kuntalain 68.3 §:n mukaan kunnan, jolla on kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla määräämisvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitase liitteineen. Konsernitaseen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia.

L seutuyhteistyökokeilusta 560/2002

Edellä mainitussa laissa on nimetty kokeiluseudut, joissa lakia sovelletaan. Lain 4 §:ssä on säädetty tehtävien ja päätösvallan siirtämisestä seudulliselle toimielimelle. Sen mukaan toimielimeen ja sen henkilöstöön sovelletaan muuten, mitä kuntalaissa säädetään kuntayhtymästä ja sen henkilöstöstä. Kokeiluseudun kuntien on sovittava mm. toimielimen toiminnan rahoituksesta.

Kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen ja taseyksikkönä käsiteltävän rahaston kirjanpidollisesta käsittelystä (2004)

Yleisohjeessa on esitetty liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmien yhdistely kunnan tilinpäätöksessä. Kunnan tilinpäätöksessä liikelaitoksen ja muun kunnan tiedot yhdistellään rivi riviltä. Ennen yhdistelyä eliminoidaan liikelaitoksen ja muun kunnan väliset erät.

Kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta (2004)

Yleisohjeen mukaan kuntayhtymä yhdistellään aina kunnan konsernitilinpäätökseen riippumatta siitä, mikä on kunnan osuus yhtymän varoista ja velvoitteista ja siitä, miten kunnan äänivaltaa on sopimuksilla rajoitettu. Kuntayhtymää ei käsitellä tilinpäätöstä laadittaessa tytäryhteisönä, vaikka kunta omistaisi siitä tai omaisi sen määräysvallasta yli puolet.

Kuntayhtymän tase- ja liitetiedot yhdistellään konsernitilinpäätökseen aina rivi riviltä peruspääomaosuuden suhteessa äänivaltasäännöksistä riippumatta. Yhdistelyssä jokaisesta tase-erästä yhdistellään konsernitaseeseen kunnalle perussopimuksessa määritelty osuus. Osuus määräytyy tilinpäätöshetkellä olevan peruspääomaosuuden mukaan, ellei kunnan osuudesta kuntayhtymän varoihin ja velkoihin ole toisin sovittu. Mikäli kunnalla ja kuntayhtymällä on keskinäisiä saamisia ja velkoja, vähennetään keskinäiset erät konsernitasetta laadittaessa vasta yhdistelyn jälkeen.

Kaupunkiseudun kuntien yhteistyötä koskeva sopimus ja kuntatekniikan palvelutuotannon yhteistoimintasopimus

Yhteistyösopimuksen 10 §:n mukaan yhteistyökunnat osallistuvat seutuvalluuston hyväksymän talousarvion mukaisiin tai sen muutoin päättämiin seutuhallinnon kustannuksiin kuntien asukaslukujen suhteessa, joka pohjautuu laskentahetkeä edeltävän vuodenvaihteen tilanteeseen. Siirrettäessä palvelutehtäviä kunnilta seutuhallinnon hoidettavaksi, kustannustenjaosta päätetään kussakin tapauksessa erikseen.

Palvelutuotannon yhteistoimintasopimuksen 4.3 kohdassa on sovittu liikelaitoksen perustamisvaiheen rahoituksesta. Sen mukaan kunnat eivät siirrä omaisuutta liikelaitokselle lukuun ottamatta ensimmäisen vuoden tuotantosopimuksissa erikseen määriteltäviä liikelaitoksen toimintaan liittyviä työvälineitä ja vähäistä irtaimistoa. Sopimuksen tultua voimaan liikelaitos vastaa uuden käyttö- ja vaihto-omaisuuden hankinnasta sekä vuokratilustalon hankinnasta ja kustannuksista. Liikelaitos vuokraa ensisijaisesti tarvitsemansa toimi- ja tuotantotilat kunnilta liikelaitoksen ja kunnan välisillä yhtenäisin periaattein solmittavilla vuokrasopimuksilla.

Liikelaitoksen palvelujen hinnoittelu ja laskutus on sovittu siten, että liikelaitoksen tulee pitkällä aikavälillä kattaa toimintamenot ja investoinnit tulorahoituksella. Palveluhinnoittelun perustana on omakustannushinta, joka sisältää palvelun tuottamisesta aiheutuvat välittömät kustannukset, hallinnon yleiskustannukset ja pääomakustannukset. Välittömät ja hallinnon kustannukset perustuvat todellisiin kustannuksiin ja pääomakustannukset sisältävät suunnitelman mukaiset poistot.

Liikelaitos toimii kirjanpidollisesti eriytettynä kunnallisena liikelaitoksena. Se kattaa kaikki kulunsa ja vastaa tilaajilleen tuotantosopimusten ja investointeja koskevien kohdekohtaisten sopimusten mukaisesta tuotannosta tilaajien hyväksymien tuotantosopimusten kustannusarvioiden ja kohdekohtaisten sopimusten sekä muiden tilaajien kanssa tehtävien sopimusten perusteella.

Sopimuksissa ei ole seutuhallinnolle kuin ei myöskään liikelaitokselle sovittu peruspääomaa, joka jakautuisi yhteistyökuntien kesken ja jonka osuutta voitaisiin käyttää kunnan yhdistelyosuuden jakoperusteena.

3 Kuntajaoston kannanotto

Seutuyhteistyön toimielimeen sovelletaan kuntalain säännöksiä kuntayhtymästä, joten konsernitilinpäätöksen laadinnassa sovelletaan vastaavasti kuntayhtymää koskevia säännöksiä ja kuntajaoston ohjeita.

Seutuhallinto yhdistelee liikelaitoksen kuntajaoston liikelaitosyleisohjeen mukaisesti tilinpäätöksessään. Sen jälkeen yhteistyökunnat yhdistelevät seutuyhteistyön toimielimen taseen ja liitetiedot kuten kuntayhtymän tase liitetietoineen yhdistellään kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti. Koska seutuyhteistyön kustannukset jaetaan kuntien asukaslukujen ja liikelaitoksen käytön suhteessa, seutuyhteistyön yhdistetty tilinpäätös yhdistellään painotettujen osuuksien suhteessa. Seutuhallinnon tai kuntien on yhteisesti määriteltävä kuntien suhteelliset painotetut osuudet yhteistyösopimuksen 10 §:n ja kuntatekniikan palvelutuotannon yhteistoimintasopimuksen 4.2 kohdan perusteella.

4 Kuntajaoston lausunto

Kunnan konsernitilinpäätöksen laadinnassa seutuyhteistyökokeilulain mukaisesti toimielimen osalta sovelletaan kuntayhtymää koskevia säännöksiä ja kuntajaoston ohjeita.

Yhteistyökunnat yhdistelevät seutuhallinnon ja sen liikelaitoksen yhdistellyn taseen ja liitetiedot konsernitaseeseensa kuten kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti kuntayhtymän tase ja liitetiedot kunnan konsernitaseeseen yhdistellään. Seutuhallinnon tai yhteistyökuntien on yhteisesti määriteltävä yhteistyösopimuksen 10 §:n ja kuntatekniikan palvelutuotannon yhteistoimintasopimuksen 4.2 kohdan perusteella painotetut osuudet, jotta yhdistelty seutuyhteistyön tase ja liitetiedot voidaan yhdistellä kuntien konsernitaseisiin.